

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

BYUDJETNI BOSHQARISH

FANI BO'YICHA

SILLABUS

(Kunduzgi va kechki ta'lim shakli uchun)

Bilim sohasi: 400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq

Ta'lim sohasi: 410 000 – Biznes va boshqaruv

Ta'lim yo'nalishi: 60410400 – Moliya va moliyaviy texnologiyalar

Modul / FAN SILLABUSI
Bank-moliya xizmatlari fakulteti
Ikkinchi va kechki ta'lim bo'limi
uchun
60410400 – Moliya va moliyaviy
texnologiyalar
ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	Byudjetni boshqarish
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	BUDMEN04
Yil:	3
Semestr:	5
Ta'lim shakli:	Kunduzgi va kechki
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	120
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	30
Labaratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	60
Kredit miqdori:	4
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	talabalarga byudjetni boshqarishni tashkil etishning nazariy va tashkiliy-huquqiy asoslari, umumdavlat organlari faoliyatini tashkil etish va amalga oshirish, byudjet tizimi va uning tarkibida amalga oshiriladigan moliyaviy munosabatlarni boshqarish va shu kabi moliyaviy tushunchalar haqida o'rgatish va ularni amaliyotda tadbiiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.
------------	---

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Ekonometrika (MTE1114)
2.	Iqtisodiyot nazariyasi (ECONOM6)
3.	Moliya (FINACE6)
4.	Davlat moliyasi (FINGOV06)
5.	Statistika (STATIS26)

Ta'lim natijalari (TN)

	Bilimlar jihatidan:
TN1	byudjetni boshqarishning nazariy va huquqiy asoslari haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN2	umudavlat organlarda byudjetni boshqarishning o'ziga xos xususiyatlarini o'rgangan bo'lishi va ularni kerakli joylarda qo'llay bilishi lozim;
TN3	byudjet tizimi tarkibi va ular o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni amalga oshirish amaliyoti haqidagi bilimlarga ega bo'lishi kerak;
TN4	byudjetni boshqarish organlari faoliyatini o'rgangan bo'lishi va tahlil qilishni bilishi kerak;
TN5	byudjetni boshqarish organlari faoliyatini amalga oshiruvchi sub'ektlar faoliyatidagi o'zgarishlarni o'rgangan bo'lishi va tahlil qilishni bilishi va ularni amalga oshiruvchi sub'ektlar faoliyatidagi o'zgarishlarni bilishi kerak.
	Ko'nikma jihatidan:
TN6	byudjetni boshqarishga oid ma'lumotlarni to'plash, guruhlash va tahlil qilishni amalga oshira oladi;
TN7	byudjet tizimida byudjetlararo munosabatlarni qo'llay oladi;
TN8	byudjet tashkilotlari moliyaviy faoliyatini tahlil qilishda byudjetni boshqarish usullardan to'g'ri foydalana oladi;
TN9	byudjet nazorati usullarini o'qib, ular asosida tashkilot faoliyatiga baho bera oladi;

Fan mazmuni

	Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	Ajratilgan soat
M1	Byudjetning ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati va ahamiyati	2
M2	Byudjetni boshqarishda davlat byudjetining rivojlanish strategiyasi va byudjet siyosati	2
M3	O'zbekiston Respublikasi Byudjet kodeksi va uning byudjetni boshqarishdagi ahamiyati	2
M4	O'zbekiston Respublikasi byudjet tizimi va byudjet qurilmasi	2
M5	Byudjet tizimini boshqarishda mahalliy byudjetlarning o'rni	2
M6	Umumdavlat boshqaruv organlarining byudjetni boshqarishdagi vakolatlari	2
M7	Byudjetlararo munosabatlar	2
M8	Davlat byudjetini solikli daromadlar orqali boshqarish	2
M9	Byudjetning soliqsiz daromadlarini boshqarish	2
M10	Byudjet jarayoni va uning bosqichlari	2

M11	Byudjet tashkilotlari xarajatlarini smeta asosida moliyalashtirish	2
M12	Davlat korxonalarining moliyaviy resurslarini boshqarish: shakllantirish va foydalanish	2
M13	Davlat qarzi: mazmuni, tarkibi va boshqarish	2
M14	Byudjet ijrosi va byudjet ijrosining g'aznachilik tizimi	2
M15	Byudjetni boshqarishda byudjet nazoratining ahamiyati	2
JAMI:		30

Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A)

A1	Byudjetning ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati va ahamiyati	2
A2	Byudjetni boshqarishda davlat byudjetining rivojlanish strategiyasi va byudjet siyosati	2
A3	O'zbekiston Respublikasi Byudjet kodeksi va uning byudjetni boshqarishdagi ahamiyati	2
A4	O'zbekiston Respublikasi byudjet tizimi va byudjet qurilmasi	2
A5	Byudjet tizimini boshqarishda mahalliy byudjetlarning o'rni	2
A6	Umumdavlat boshqaruv organlarining byudjetni boshqarishdagi vakolatlari	2
A7	Byudjetlararo munosabatlar	2
A8	Davlat byudjetini solikli daromadlar orqali boshqarish	2
A9	Byudjetning soliqsiz daromadlarini boshqarish	2
A10	Byudjet jarayoni va uning bosqichlari	2
A11	Byudjet tashkilotlari xarajatlarini smeta asosida moliyalashtirish	2
A12	Davlat korxonalarining moliyaviy resurslarini boshqarish: shakllantirish va foydalanish	2
A13	Davlat qarzi: mazmuni, tarkibi va boshqarish	2
A14	Byudjet ijrosi va byudjet ijrosining g'aznachilik tizimi	2
A15	Byudjetni boshqarishda byudjet nazoratining ahamiyati	2
JAMI:		30

№	Mustaqil ta'lim (MT)	Ajratilgan soat
MT1	Byudjetni boshqarishning ilmiy va huquqiy asoslari: funksiyalari va tashkil etishning xususiyatlari	4
MT2	Iqtisodiyotni davlat tomonidan moliyaviy tartibga solish masalalari	4
MT3	Davlat-xususiy sherikchilik asoslari	4
MT4	Davlat ulushi mavjud bulgan korxonalar moliyaviy resurslarini boshqarish: shakllanishi va foydalanilishi	4
MT5	O'zbekiston byudjet tuzilmasi va byudjet jarayonini tashkil etishdagi dolzarb vazifalar	4

MT6	Respublika va mahalliy byudjet daromadlari barqarorligini ta'minlash masalalari	4
MT7	Respublika va mahalliy byudjet xarajatlari taqsimlash va ulardan samarali foydalanish masalalari	4
MT8	Davlat krediti va qarzini boshqarish masalalari	4
MT9	Davlat byudjeti daromadlari istiqbolini belgilash va ularni shakllantirish bo'yicha nazorat ishlari.	4
MT10	Davlat moliyaviy resurslarini shakllantirish va boshqarish.	4
MT11	Byudjet tashkilotlarini smetali moliyalashtirish tartibi.	4
MT12	Mahalliy byudjet daromadlarini mustahkamlashda moliyaviy nazoratni tashkil etish masalalari.	4
MT13	Davlat byudjetining mohiyati va uning asosiy xususiyatlari	4
MT14	Davlat byudjeti vazifalari va ularning jamiyatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishdagi o'rni	4
MT15	Byudjet jarayoni va uni tashkil etishdagi bosqichlar	4
JAMI:		60

Asosiy adabiyotlar

1	Malikov T. Byudjet-soliq siyosati. O'quv qo'llanma. – T.: "IQTISOD-MOLIYA", 2019 y. – 376 bet.
2	Zaynalov J.R., Xusanov B.Sh., Aliyeva S.S., Latipova Sh.M. Davlat byudjeti. O'quv qo'llanma. – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2021. 316 bet.
3	Nurmuxamedova B.I. Davlat byudjeti. O'quv qo'llanma. – T.: "IQTISOD-MOLIYA", 2018. – 576 b.
4	Komolov O.S., Gofurov D.B., Bauetdinov M.J. Davlat budjeti. O'quv qo'llanma. – T.: Innovatsion rivojlanish, 2021. – 200 b.
5	G'aybullayev O., O'roqov U. O'zbekiston Respublikasida byudjet tizimi va jarayoni. O'quv qo'llanma. – T.: Baktria press, 2015. – 168 b.
6	Shernayev A.A., Jiyanova N.E. Davlat moliyasini boshqarish: Darslik. – T.: Iqtisod-Moliya, 2019. – 380 b.
7	Public finance. Harvey S. Rosen, Ted Gayer. 10 th ed. United States. 2013

Qo'shimcha adabiyotlar

1	Zaynalov J.R., Aliyeva S.S., Axrorov Z.O. Soliqlar va soliqqa tortish. Darslik. – T.: Iqtisodiyot-Moliya, 2021. - 360 bet.
2	Nurmuxamedova B., Xandamov SH. "Davlat byudjeti" fanidan o'quv-uslubiy majmua. – T.: TMI, 2018 y. – 432 bet.
3	O'rta muddatli byudjet. Namangan shahar byudjeti misolida: uslubiy qo'llanma/ I.Mamajonov va boshqalar- T.: "BAKTRIA PRESS", 2017. – 301 b.
4	Tashmuxamedova D. Byudjet g'azna ijrosi. O'quv qo'llanma. – T.:

	"IQTISOD-MOLIYA", 2019 y. – 440 bet.
5	Tashmuxeimedova D. G'aznachilik asoslari. O'quv qo'llanma. – T.: "IQTISOD-MOLIYA", 2018 y. – 304 bet.
6	Fuqarolar uchun byudjet / O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi.- Toshkent: BAKTRIA PRESS, 2018.-104 b.
7	Rakitina I., Beryozina N. Gosudarstvennye i munitsipal'nyye finansy. Uchebnik i praktikum M: YUrayt - M, 2017. – 392 str.
8	YUldasheva N. Mestnye byudjety: Uchebno-metodicheskoe posobie. – T.: "IQTISOD-MOLIYA", 2018. – 364 g.

Talabani fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yorita olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;

- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;

- farixiy jarayonlarni sharxlay bilsa.

b) 4 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;

- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektga puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

c) 3 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan xaqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim

chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;

- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

d) quyidagi hollarda talabani bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Agar talaba hemis tizimida baholanganda quyidagicha baholanadi.

0-59 ballgacha 2 baho, 60-69 ballgacha 3 baho,
70-89 ballgacha 4 baho, 90-100 ballgacha 5 baho

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	Ernazarov Nuriddin Elamonovich iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
E-mail:	n.ernazarov@gmail.com
Tashkilot:	Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, "Moliya" kafedrası
Taqrizchilar:	Sh.U.Qiyosov – Toshkent moliya instituti "Soliqlar va soliqlarga tortish" kafedrası professori, DSc I.K.Jurayev – Samarqand shahar Iqtisodiyot va moliya bo'limi bosh hisobchisi

Mazkur Sillabus institut o'quv-uslubiy Kengashining 2024 yil 29 08
dagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№ 5-00-12/1)

Mazkur Sillabus "Moliya" kafedrasining 2024 yil 26 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy bo'limi boshlig'i

I. Shodmonov

Fakultet dekani

O. Pardayev

Ikkinchi va kechki ta'lim bo'limi boshlig'i

R. Samandarov

Kafedra mudiri

IR. Zaynalov

Tuzuvchi

N.E. Ernazarov